

MOYCHECHAK (MATRIGARIA) VA UNING ZARARKUNANDALARIGA QARSHI KURASH, DORIVORLIK XUSUSIYATLARI

Hosilova Nilufar Akmaljon qizi

ToshDAU ”O‘simliklar himoyasi, agrokimyo va tuproqshunoslik” fakulteti
3-27 guruh talabasi

Ismoilov Dilshodbek Sherzodjon o‘g‘li

ToshDAU ”O‘simliklar himoyasi, agrokimyo va tuproqshunoslik” fakulteti
3-20 guruh talabasi

ANNOTATSIYA

Ushbu maqolada xalq tabobatida keng qo‘llanib kelinayotgan Moychechak (Matrigaria) o‘simligining ildizi, poyasi, bargi, gulidan olinadigan dorivor moddalar va ularda tabobatda qo‘llanilishi haqida ma’lumotlar berilgan.

Kalit so‘zlar: Recutito, kumarin, Flavonoid, Karotin, Aromaterapiya, Aken.

Moychechak (Matrigaria) — murakkab-guldoshlar oilasiga mansub bir yillik o‘tsimon o‘simlik turkumi, dorivor ekin. 50 dan ortiq turi bor. Asosan, Yevropada, Jan. Sibirda, Kavkaz, O‘rta Osiyoda uchraydi. Ko‘pgina mamlakatlarda, shu jumladan, O‘zbekistonning Toshkent, Namangan viloyatlaridagi dorivor ekinlar yetishtiriladigan xo‘jaliklarda dorivor M. (M.recutito) turi (chittigul) ekiladi. Dorivor M.ning bo‘yi 40 sm. Poyasi bir yoki bir nechta, tik usadi, tepa qismidan shoxlanadi. Barglari ikki karra patsimon qirqilgan. To‘pguli (savatchasi) oq, tilsimon urug‘chi gullardan iborat. Gullari oq, sariq, xushbo‘y. Iyun— iyul oylarida gullab urug‘laydi. Tarkibida 0,8% efir moyi, kumarinlar, flavonoidlar, karotin va boshqa moddalar bor. Tibbiyotda qo‘llaniladi. M. hosili (to‘pguli) bir necha marta yig‘ishtirib olinadi.. Hosildorligi:

quruq to‘pguli 3—4s/ga, urug‘i 0,8—1 s/ga. Yana q. Dorivor o‘simliklar. Shifobaxsh xususiyatga ega bo‘lgan moychechak (romashka) o‘simligi teri va uyqu

holatini me'yorlashtirish xususiyatiga egaligi hamda boshqa noyob dorivorlik xususiyatlari bilan ajralib turadi. Tomoq yallig'lanishi va shamollashda ham moychechak damlamasi yaxshi yordam berishi hech kimga sir emas. Quyida moychechakning shifobaxsh xususiyatlari haqida batafsil to'xtalib o'tamiz. Siz endi moychechakning qanday shifobaxsh xususiyatlarga egaligi va undan qanday qilib foydalanish usullarini ham bilib olishingiz mumkin.

Asosiy xususiyatlari.

Bu poyasi ancha tik bo'lgan aromatik va bir yillik otsu turidir. U maksimal o'sishga yetganda balandligi 50 sm gacha o'lchashga qodir. Barglari pinnate, navbatma-navbat va segmentlarga bo'lingan. Ular sochlarning kichik qatlamiga ega. Yozda u oq ligulalar va sariq karnelian bilan o'ralgan sariq gullar tomonidan hosil qilingan gulzorga ega. Moychechak mevalari silindrsimon akenlar deyiladi. Ularning diametri atigi 1 mm. Changlatish uchun bu o'simlik hasharotlar, masalan, ari, asalarilar va chumolilar yordamiga muhtoj. Va o'z-o'zini changlatishga qodir, u uchun hasharotlardan foydalanish keng tarqalgan bo'lsa-da. Bu o'simlik ko'pincha Rim yoki achchiq romashka bilan aralashtiriladi. Biroq, bu eng sudraluvchi va kamroq balandlikka ega. Moychechakdan faqat gullardan foydalaniladi. Ular dorivor xususiyatlarga ega bo'lganlardir. Gul qismi ishlab chiqilgandan so'ng uni to'plash mumkin. Gullarni ochadigan kun, ularni yig'ish eng yaxshisidir. Bu uning tarkibiy qismlari faolroq va ko'proq miqdorga ega ekanligi bilan bog'liq. Ular allaqachon yig'ib olingandan so'ng, ular soyada quritilishi va shamollatiladigan joyda saqlanadi.

Dorivor xususiyatlari.

Moychechak tez-tez dorivor xususiyatlari uchun ishlatiladi. U tashqi va ichki foydalanish uchun ishlatiladi. Ichki foydalanishni tavsiflash bilan boshlaymiz. Moychechakning ichki ishlatilishi Odatda infuzionlarni qabul qilishda foydalaniladi.

Ovqat hazm qilish muammolari.

Ovqat hazm qilish xususiyatlari tufayli u ovqat hazm qilish tizimimiz ish faoliyatini yaxshilashi va muammo tug'dirmasligi uchun ishlatiladi. Buning uchun u eng katta ovqatdan so'ng infuziya sifatida qabul qilinadi. Shunday qilib, oshqozon

osonroq bo‘ladi. Karmatsion xususiyatlari bilan u bizga gazlarni chiqarishga yordam beradi. Gastrit va oshqozon yarasi. Ushbu ichak muammolariga yordam beradigan yallig‘lanishga qarshi xususiyatlarga ega. Bundan tashqari, u oshqozon membranasini tiklash va himoya qilish qobiliyatiga ega. Jigarni parvarish qiling. Moychechak tufayli jigarimiz safroni yaxshiroq chiqarib yuborishi mumkin. Kusishni keltirib chiqaring Oshqozon ustida bo‘lganimizda, romashka bizga qusish va o‘zimizga zarar etkazadigan narsalardan xalos bo‘lishga yordam beradi. Shuningdek, ular oshqozon ichidagi asablarni tinchitadilar. Tartibga solish yaxshi qin oqimlari va hayz ko‘rish davriyligi. Bu qarshi samarali asab va uyqusizlik. Suyuqlikni ushlab turish va semirish. Bu tanadagi suyuqlikni yo‘q qiladigan o‘simlik. Uni ortiqcha vaznli odamlarda ishlatish qiziq. Yordam berish qondagi yog‘larni yo‘q qilish xolesterin bilan kurashish.

Kurash choralari:

Aksariyat hasharotlar romashkadan tozalanadi. Aslida u bodiring zararkunandalariga qarshi ishlatiladi. Biroq shira va trips muammoga duch kelishi mumkin. Ikkalasi ham o‘simlik yuvish va hasharotlar sovuni bilan davolash mumkin.

FOYDALANILGAN ADABIYOTLAR

www.Wikepidiya.uz

1. “Moychechak” O‘zME. Birinchi jild.
2. Toshkent. 2000-yil
3. O‘zbekiston milliy ensiklopediyasi 2000-2005 ma’lumotlari.

